

UNITED
BY OUR
DIFFERENCE

RAPPORT

Västra Roslags Näsby

MIFO fas 1

2012-02-06

Upprättad av: Inger Johansson
Granskad av: Marie Arnér
Godkänd av: Marie Arnér

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

RAPPORT

Västra Roslags Näsby MIFO fas 1

Kund

Täby kommun
Stadsbyggnadskontoret
Att. Sigrid Walve
183 80 TÄBY

Konsult

WSP Environmental
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 8 688 60 00
Fax: +46 8 688 69 22
WSP Environment & Energy Sweden
Org nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
www.wspgroup.se

Kontaktpersoner

Inger Johansson, 08-688 67 11, inger.johansson@wspgroup.se

Marie Arnér, 08-688 64 03, marie.arnér@wspgroup.se

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Innehåll

Bakgrund och syfte	4
Omfattning och genomförande	4
Beskrivning av planområdet	4
Allmänt	4
Geologi och hydrogeologi	5
Känsliga objekt i närområdet	6
Beskrivning av verksamheter inom området	6
Tidigare verksamheter inom området	6
Nuvarande verksamhet på området	9
Skadliga byggnadsmaterial/ämnen	9
Nuvarande och historiska verksamheter i omgivningen	10
Tidigare utredningar och bedömningar	10
Slutsatser och rekommendationer	11
Referenser och kontaktpersoner	12

Bilagor

Fastighetskarta	Bilaga 1
Flygbilder	Bilaga 2

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Bakgrund och syfte

I Täby kommuns verksamhetsplan för 2012 redovisas att Västra Roslags-Näsby bedöms kunna inrymma ca 600 bostäder i flerbostadshus samt arbetsplatser. Planområdet är ca 9,5 ha och rymmer 10 fastigheter som ägs av Täby kommun, AB Storstockholms Lokaltrafik och Täby Fastighets AB.

WSP Environmental (WSP) har på uppdrag av Täby kommun utfört en miljöinventering i syfte att bedöma planområdets lämplighet som bostadsbebyggelse med avseende på eventuella föroreningar i mark och grundvatten. Föreliggande inventering kompletterar en tidigare översiktlig inventering (Petersson, 2005).

Omfattning och genomförande

Utifrån den information som kommunen tillhandahållit (register över miljöfarliga verksamheter, utdrag ur MIFO register, primärkarta) görs en bedömning av risken för föroreningar inom planområdet. Underlaget har kompletterats med genomgång av:

- Flygbilder
- Kartunderlag, t.ex. geologiska, ekonomiska och topografiska kartor
- SGUs brunnarkiv

Täby Hembygdsförening har kontaktats för att undersöka om relevant information fanns i föreningens arkiv eller bland dess medlemmar. Ett platsbesök har också genomförts.

Beskrivning av planområdet

Allmänt

Planområdet ligger i kommunens södra del och avgränsas i huvudsak av Smedjevägen i söder, Gamla Norrtäljevägen i väster, Centralvägen/Enhagsvägen i norr, och Roslagsbanan i öster. Marken är relativt flack i områdets norra och östra delar, den är något mer kuperad i de västra och södra delarna.

Inom området äger kommunen fastigheterna Solrosen 1, 2 och 3, Roslags-Näsby 28:7, 24:34 och 24:43, Ella gård 4:1 samt Blåklinten 1. Fastigheten Roslags-Näsby 1:2 ägs av Täby Fastighets AB (TFAB). Markområdet längs Roslagsbanan, fastigheten Roslags-Näsby 2:1, ägs av AB Storstockholms Lokaltrafik (SL). En fastighetskarta över området med fastighetsbeteckningar återfinns i bilaga 1.

Inom området bor idag drygt 50 personer.

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Figur 1. Flygbild över planområdet.

Inom programområdet finns följande byggnader:

- Kommunhuset
- Flerbostadshuset på fastigheten Blåklinten 1 som inrymmer cirka 30 lägenheter, butiker i bottenplan samt en verkstad i källarplanet. Detta hus kallas även "Bananhuset".
- Kontorshuset på fastigheten Solrosen 1 som inrymmer tre lokaler varav två hyrs ut till kommunal verksamhet.
- Garaget på fastigheten Solrosen 1.
- Byggnaden inom fastigheten Roslags-Näsby 28:7 närmast Centralvägen som inrymmer tre bostadslägenheter och tre lokaler.
- De tre villorna i områdets västra del som hyrs ut till kommunal verksamhet och till privatpersoner.
- De två byggnaderna på fastigheten Roslags-Näsby 2:1. En av dessa byggnader är det gamla stationshuset som idag hyrs ut till ett flertal verksamheter.

Geologi och hydrogeologi

Det aktuella området består enligt SGU:s jordartskarta huvudsakligen av lera samt fastmarkspartier med morän och berg i dagen. I nordvästra delen av planområdet finns dock även ett parti med organisk jord.

Fastmarkspartier med morän och berg i dagen finns huvudsakligen centralt i området runt kommunkontoret. I nordöstra hörnet vid brofundamentet (västra landfästet för Centralvägens bro över järnvägsområdet) samt i området norr därom finns också ytligt berg. Även väster om programområdet finns höjdområden med berg i dagen. Områden med lera finns huvudsakligen i öster utmed järnvägsområdet samt i norr

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

utmed Enhagsvägen/Centralvägen, men även i sydvästra hörnet visar den geologiska kartan förekomst av lera.

Uppgifterna om jorddjup och jordlagerförhållanden är knapphändiga inom området och finns endast tillgängligt inom mindre partier. Störst lerdjup finns troligen utmed järnvägsområdet och Enhagsvägen/Centralvägen.

Inom området har inga rör för mätning av grundvattennivåer påträffats. I nordvästra hörnet strax utanför planområdet finns ett rör. Grundvattennivån i detta rör uppmättes 2011-10-05 till ca 2 m under markytan (WSP). Inom planområdet har en tidigare geoteknisk undersökning inom Solrosen 1 (Elverkstomten) visat att grundvatten påträffats ca 3,5 – 4 m under markytan (Grontmij 2009-06-04). I en ännu tidigare undersökning inom denna fastighet uppmättes en grundvattennivå på nivå ca +8,7 m, dvs. ca 3,3 m under markytan (Bjurströms Geotekniska Byrå 1959-12-08). Vid denna tidpunkt fanns även en "kanal" direkt söder om fastigheten där man också uppmätte en vattennivå på ca +8,7 m (i läget för denna kanal finns idag en större dagvattenledning, Ø 1000 mm).

Utifrån dessa observationer kan man sluta sig till att grundvattenytan i områdets västra delar troligen ligger kring 3-4 m under markytan. Höjdpartierna med morän i dagen i områdets sydvästra delar fungerar som inströmningszoner och grundvattenytan faller västerut och norrut. Inom de låglänta delarna av planområdet nära järnvägen kan grundvattenytan förväntas ligga ytligare, ca 1-2 m under markytan.

Spårdiket i öster samt vägbanken för Centralvägen/Enhagavägen fungerar troligen som "dräneringsdiken" för grundvatten, vilket då troligen innebär att grundvattnet avrinner mot norr samt eventuellt även mot väster.

Recipient för dagvatten från området är Stora Värtan, knappt 3 km öster om planområdet.

Känsliga objekt i närområdet

Inga områden klassade med avseende på skydd av naturvärden har påträffats i planområdets närhet.

Inga brunnar finns registrerade av SGU inom området (www.sgu.se).

Beskrivning av verksamheter inom området

Tidigare verksamheter inom området

Allmänt

Efter järnvägsstationens tillkomst 1885 började delar av Roslags-Näsby bebyggas med villor. Den svåra bostadssituationen i Stockholm i början av 1900-talet och de goda kommunikationsmöjligheterna gjorde att Roslags-Näsby blev ett attraktivt villaområde (Täby Hembygdsförening, 1984). Platsen blev också en knutpunkt för Roslagsbanan och omlastningar skedde här. Enligt uppgifter från Täby hembygdsförening ska området öster om stationen använts för förvaring av bland annat slipers.

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Detaljplanen från 1949 möjliggjorde utbyggnad av handel, kommunhus och flerbostadshus kring Roslags-Näsby station. 1950 stod det nya kommunhuset i två våningar klart. 1973 kompletterades kommunhuset med en sjuvånings tillbyggnad.

På Ekonomiska kartan från 1951 framgår att området i huvudsak är ett villaområde. I området finns dessutom kommunhuset och flerfamiljshuset på fastigheten Blåklin-ten 1. Detta är också vad som framgår av ett flygfoto från 1954 (Bilaga 2).

Enligt uppgifter från Täby hembygdsförening har området främst använts för handel. Det har funnits slaktare, järnhandel, handelsbod och speceriaffär i området. Uppgifter finns också om att det funnits ett konditori på området som brunnit ned (Lammertz, 2011). Uppgifterna om detta är dock osäkra. Det finns även uppgifter om att ett hyreshus, "Näsbylund" som låg sydväst om "Bananhuset" har brunnit (Jansson, 2001). Detta kan ha medfört att det på platsen för branden kan finnas förhöjda halter av främst polyaromatiska kolväten (PAH) i marken.

Figur 2. Det tidigare konditoriet (Foto: Täby Hembygdsförening)

Carl Robert Lamms ångsåg och kvarn

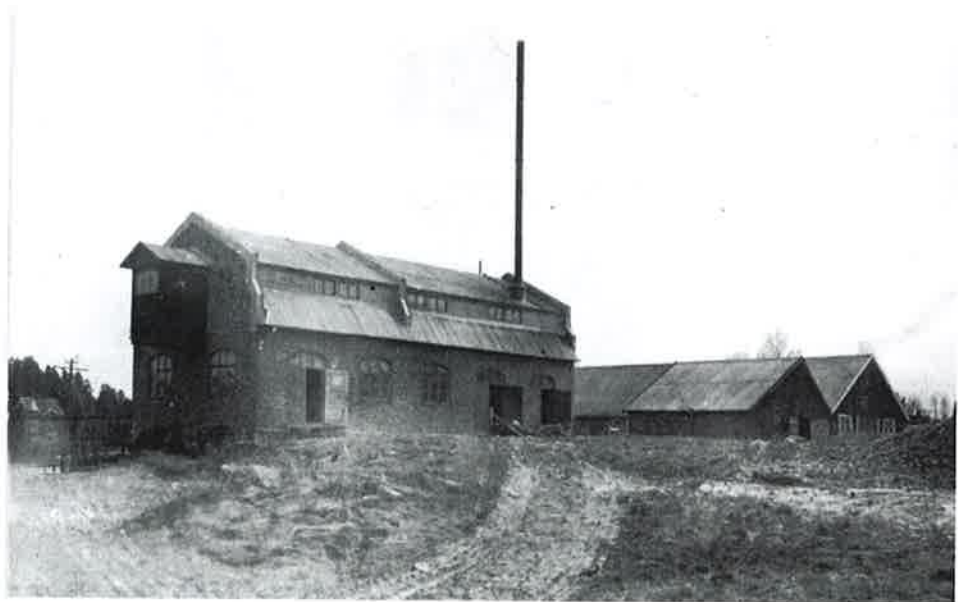
Enligt Länsstyrelsens MIFO-databas gällande förorenade områden och muntliga uppgifter från Lothar Lammertz, Täby hembygdsförening, har det på området funnits en Ångkvarn och såg. Denna ska ha legat på den plats där kommunhuset nu finns. Enligt Länsstyrelsen ska driften ha startat 1905 och avslutats 1939. Objektet har endast identifierats och i samband med detta tilldelats den generella branschris-lassen 2, stor risk. Denna riskklass baseras på att det finns misstanke om att betning av säd kan ha förekommit. I en skrift från hembygdsföreningen anges att kvarnen var i drift på 1930-talet men ångsågen lades ned (Täby Hembygdsförening, 1984).

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

I Sverige började man under 1940-talet att i begränsad omfattning impregnera sågade trävaror. Samtidigt började doppningen att användas som skydd mot blånad. De första doppningskemikalier som användes var fluoridbaserade medel. Även medel med organiska kvicksilverföreningar användes på 40-talet. Det innebär att det är mindre troligt att impregnering har ägt rum inom sågområdet.

Branschtypiska föroreningar för sågverksamheter är klorfenoler, dioxiner, fluorider, koppar, azoler och acetater. Om det bedrivits impregnering kan det även förekomma föroreningar i form av krom, arsenik och kreosot. De föroreningar som eventuellt kan förekomma på detta område baserat på den tidsperiod då sågen var i drift är fluorid och kvicksilver. Om impregnering förekommit kan även koppar, krom, arsenik och zink förekomma.

Branschtypiska föroreningar för kvarnverksamhet är arsenik och kvicksilver. På 1800-talet användes arsenik för betning av säden för att skydda utsädet mot svampangrepp och på 1900-talet övergick man till att använda ett flytande ämne som innehöll kvicksilver. Detta ämne var kraftigt rödfärgat.

Figur 3. Ångkvarnen och sågen 1916 (Foto: Täby Hembygdsförening)

Elverket

I skriften från hembygdsföreningen anges också att den gamla affären på nuvarande fastigheten Roslags-Näsby 28:7 lades ned under 1950-talet och sedermera blev upplag för elverket. 1961 invigdes elverkets nya byggnad på nuvarande fastigheten Solrosen 1 (Täby Hembygdsförening, 1984). Det är samma byggnad som även idag finns på fastigheten. På ett flygfoto från 1967 syns kabelrullar på den sydvästra delen av fastigheten. Branschtypiska föroreningar från denna typ av verksamhet är oljor och PCB.

Någon övrig information om tidigare miljöfarlig verksamhet inom området har inte framkommit.

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Nuvarande verksamhet på området

På området finns idag främst kontor, bostäder och butiker. Det finns även en fordonswerkstad som bedriver verksamhet i ringa omfattning.

Verkstaden, Näsby bil, ligger i en källarlokal i flerbostadshuset på fastigheten Blåklinten 1. Verksamheten startade 1984. Verksamheten bedöms av Södra Roslagens Miljö- och hälsoskyddskontor som begränsad och därför görs inga regelbundna tillsynsbesök. 2009 gjordes ett tillsynsbesök och verksamheten uppskattades då till att utföra 50-60 bilreparationer årligen. I lokalen fanns då en golvbrunn utan oljeavskiljare och avloppet var anslutet till det kommunala VA-nätet. Tvätt av bilar uppgavs förekomma. Verksamhetsutövaren uppmanades att sluta att tvätta bilar samt att sätta igen golvbrunnen. Kemikalier förvarades i originalförpackningar i kemikalieskåp och farligt avfall förvarades inomhus på en avskild plats.

Figur 4. Fordonsverkstad i flerbostadshuset på fastigheten Blåklinten 1.

Skadliga byggnadsmaterial/ämnen och eventuella oljetankar

Enligt uppgifter från kommunens miljödatabas finns det oljecisterner inomhus på fastigheterna Solrosen 1 (gamla elverket) och Solrosen 2 (kommunalhuset). Baserat på byggnadsår så är det troligt att även fastigheten på Blåklinten 1 (Bananhuset) har eller har haft ett oljebaserat uppvärmningssystem. I anslutning till eventuella oljecisterner kan det lokalt finnas oljeföroreningar om det skett spill och/eller olyckor. Det finns dock ingen kännedom om några olyckor.

Byggnaderna inom området har ej inventerats avseende byggnadsmaterial. Generellt kan följande redovisas:

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Asbest

Asbest började användas på 1900-talet och produktionen var som störst under 1950-1975. Byggnader som är uppförda under denna period kan därför innehålla asbest.

PCB

PCB användes i olika byggnadsmaterial (t.ex. fogmassor, Akrydurgolv, elutrustning), transformatorer och fönster under perioden ca 1950 till ca 1973. Byggnader uppförda under denna period kan därför innehålla PCB.

Asfalt

Asfalt, som användes före 1973 kan innehålla höga halter av polycykliska aromatiska kolväten (PAH, "tjärasfalt") och om asfalten ska tas bort kan den behöva tas om hand som farligt avfall.

Nuvarande och historiska verksamheter i omgivningen

I norr och väster angränsar området till industriområden med verkstäder, bilvårdsanläggningar och bensinstationer. I öster angränsar området till Roslagsbanan och i söder och sydväst till ett villaområde.

Nuvarande och tidigare verksamheter på närliggande fastigheter bedöms inte utgöra en risk för spridning av föroreningar till området eftersom grundvattnet, och således också spridningen, troligen avrinner mot norr samt eventuellt även mot väster.

Tidigare utredningar och bedömningar

En miljöteknisk undersökning utfördes 2009 inom delar av fastigheten Solrosen 1 (Grontmij, 2009). Denna fastighet kallas "Elverkstomten" och har enligt muntliga uppgifter (Ahlborg, 2011) använts som verkstad av Televerket. Detta verifieras även av ett flygfoto från 1967. Provtagning utfördes i sex provpunkter ned till ett maximalt djup av 4 m under markytan. Fem prover analyserades med avseende på alifater, aromater, PAH-16, metaller och PCB-7. Påträffade värden låg under riktvärdena för känslig markanvändning (KM).

Det finns inga registrerade nedlagda bensinstationer på området (www.spimfab.se).

Viss information om ett objekt inom området finns lagrad i Länsstyrelsens MIFO¹-databas. Informationen i databasen är knapphändig och innehåller:

- Objektets namn - "Carl Robert Lamms ångsåg"
- Primär bransch – Ångkvarn, betning av säd?
- Branschklass -2

¹ MIFO = Naturvårdsverkets Metodik För Inventering av Förorenade Områden. Objekt klassas enligt metodiken i riskklass 1 (Mycket stor risk för människors hälsa och miljön) till 4 (Liten risk för människors hälsa och miljön). Riskklassningen baseras på en sammanvägning av faktorer som föroreningsnivå, föroreningarnas farlighet, känslighet för människor (dvs. risk för att människor på området exponeras), områdets skyddsvärde och spridningsförutsättningar.

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Slutsatser och rekommendationer

Området består idag i huvudsak av bostäder och kontor. Den enda pågående verksamhet som påträffats som eventuellt skulle kunna ge upphov till föroreningar i mark och grundvatten är den fordonsverkstad som finns i källarplanet i flerbostads-huset på fastigheten Blåklinten 1. Verksamheten bedrivs dock i en liten omfattning och risken för föroreningar i mark och grundvatten bedöms som liten. Lokalt kan det dock inte uteslutas att föroreningar kan förekomma.

Den tidigare ångkvarnen och sågen bedöms inte ha gett upphov till några föroreningar i mark eller grundvatten då den troligast lades ned redan 1939 och användningen av miljöfarliga ämnen på den tiden var mycket begränsad. Eftersom årtalet för nedläggning är osäkert och kunskapen om eventuell användning av kemikalier är bristfällig kan det inte uteslutas att föroreningar kan förekomma i anslutning till den plats där kvarnen och sågen har bedrivit verksamhet.

På området för det tidigare Elverket har en miljöteknisk undersökning utförts. Undersökningen visade att påträffade värden låg under riktvärdena för känslig markanvändning (KM).

Några andra miljöfarliga verksamheter har ej påträffats.

Sammantaget bedöms risken för att tidigare eller nuvarande verksamheter har gett upphov till föroreningar i mark och grundvatten inom området som låg. Det kan dock inte uteslutas att det lokalt kan förekomma föroreningar.

Stockholm, dag som ovan.

Inger Johansson
WSP Environmental

Marie Arnér

Uppdragsnr: 10159979		
Daterad: 2012-02-06		
Reviderad:		
Handläggare: Inger Johansson		

Referenser och kontaktpersoner

Ahlborg Rolf, Täbybo, muntlig kommunikation 2011-12-14.

Eriksson Hans, verksamhetsutövare Näsby bil, muntlig kommunikation 2011-12-14.

Grontmij AB, 2009. PM Översiktlig miljöteknisk markundersökning.

Jansson Åke, f.d. miljöchef, muntlig kommunikation 2011-12-01

Lantmäteriet (www.lantmateriet.se) Ekonomiska kartan 1951. Enebyberg J133-10I8f53.

Lammertz Lothar, Täby hembygdsförening, muntlig kommunikation 2011-12-07.

Naturvårdsverket, 1999. Vägledning för efterbehandling vid träskyddsanläggningar. Rapport 4963.

Naturvårdsverket, 2002. Metodik för inventering av förorenade områden. Rapport 4918.

Petersson, A., 2005. Förorenade områden Täby kommun, Stockholms universitet.

Röstlund Kjell, f.d. Täby kommun (VA), muntlig kommunikation 2011-12-22.

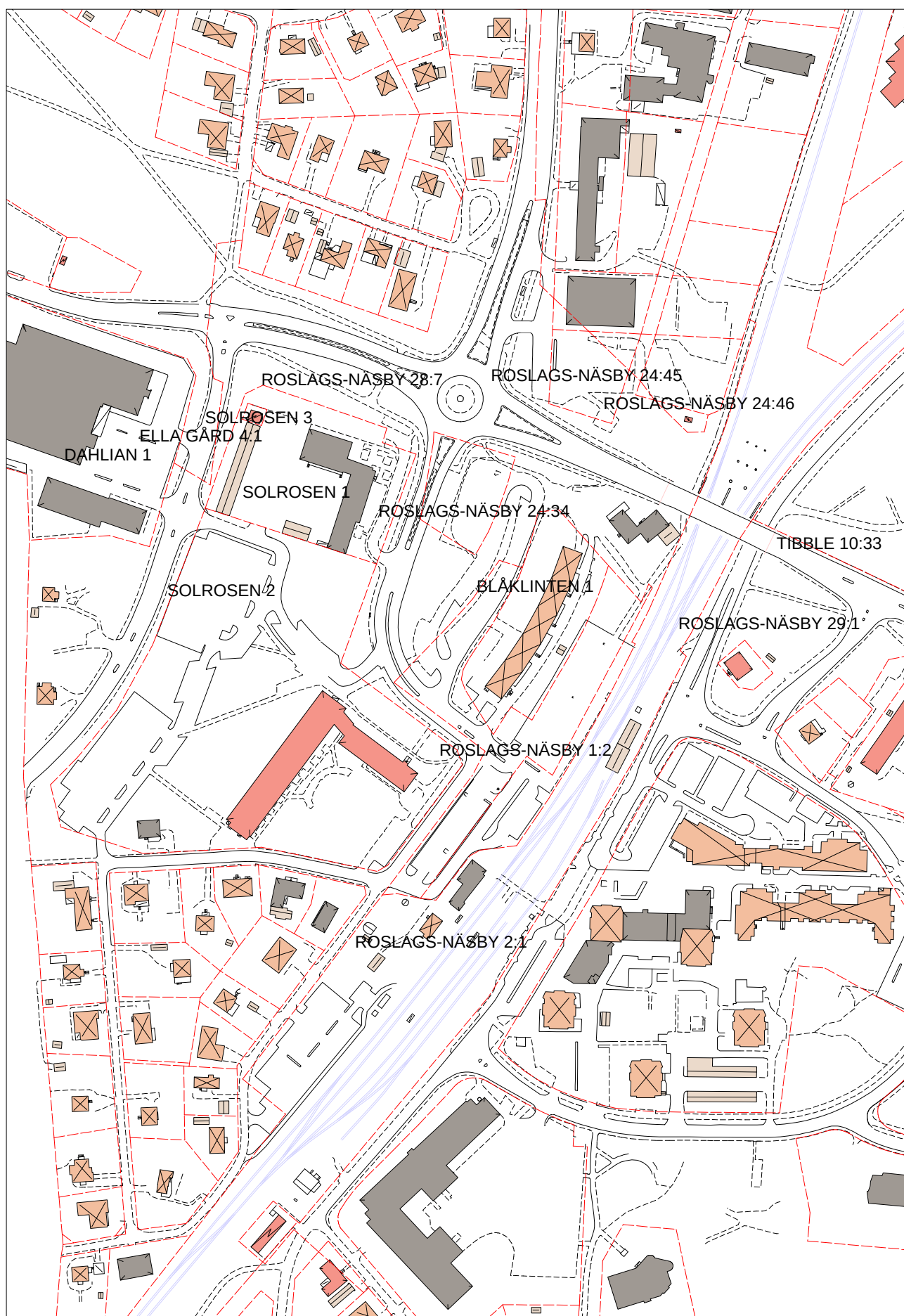
SPI Miljösaneringsfond AB: <http://www.spimfab.se>;

SGU, 2011. SGU's Karttjänst, Jordartskarta Skala 1:50 000. www.sgu.se

Sveriges Geologiska Undersökning, Brunnarsarkivet på Internet: <http://maps.sgu.se>

Täby Hembygdsförening 1984. Ytterby Roslags-Näsby, Täby Hembygdsförenings skriftserie Nr 18.

Täby Hembygdsförening 1985. Roslagsbanan och bygden, Täby Hembygdsförenings skriftserie Nr 19.

Figur 1: Flygbild Västra Roslags-Näsby 1954. © Lantmäteriet

Figur 2: Flygbild Västra Roslags-Näsby 1967. © Lantmäteriet